

KULTURNÍ KALENDÁŘ

města

HRANIC

Červenec 1962

Vydává Osvětová beseda v Hranicích — Cena 20 hal.

Kulturní kalendář na červenec 1962.

7. so Severomoravské oblastní divadlo Šumperk. Molière: Jeho Urozenost pan měšťák. Sokolovna 20 hod.
8. ne Den stavbařů.
Sady Zdeňka Nejedlého v 15 hod.: Národopisný soubor Ondráš s lidovým vyprávěčem Janem Měrkou z Halenkova.
V 16 hod. Přehlídka tanečních orchestrů. Dětský koutek.
Kulturní dům HCV v 19 hod. Stavbařská veselice. K tanci hraje orchestr ZK HCV, řídí s. Juráč.

Kulturní kalendář čs. státních lázní Teplice n. B.:

7. so Smích v opeře. Členové opery O. Stibora Olomouc. Sokolovo v 19.30 hod.
12. čt Čert aby to vzal — večer umělců z Opavské opery. Sokolovo v 19.30 hod.
19. čt Večer nejkrásnějších arií. Naděžda Kniplová, sólistka brněnské opery. Sokolovo v 19.30 hod.
21. so Národopisný soubor písní a tanců s cimbálovou muzikou z Valašska. Bečva v 19.30 hod.
27. pa Večer operních a operetních melodií. V. Šabacká, zpěv, prof. dr. Králíček, klavír. Sokolovo v 19.30 hod.

Každé pondělí a úterý celovečerní film v 19.30 hod.

Každý pátek střídavě hudební soubor OB Drahotuše — s. Pumprla a Švitorka, ZV Teplice n. B. s. Grygar. Sanatorium v 19.30 hod.

Každou středu a neděli koncert smyčcového orchestru ZK Sigma Hranice, střídavě řídí s. Klivar a s. Haviger. Bečva v 19.15 hod.

Program hranických kin

Kino SVĚT

- 1.— 2. Vzpouza svědomí. I. NDR. Mládež ano.
- 3.— 5. Vzpouza svědomí. II. NDR. Mládež ano.
- 6.—12. Amerika očima Francouze. Francie. Mládež ne. Širokoúhlý.
- 13.—16. ... a byli jsme mladí. Bulharsko. Mládež ne.
- 17.—19. Setkání po letech. SSSR. Mládež ne.
- 20.—26. Gardový seržant. Jugoslávie. Mládež od 10 let. Širokoúhlý.
27. Páté oddělení. ČSSSR. Mládež od 10 let.
- 28.—3. VIII. Přehlídka festivalových filmů.
Dívka Rosemarie. NSR. Mládež ne.
Akce Kalimantan. ČSSR. Mládež od 10 let. Širokoúhlý.
Smrt má jednu tvář. NDR. Mládež ne. Širokoúhlý.
Bitva na pochodu. SSSR. Mládež od 10 let.
Všechno zlato světa. Francie. Mládež ne.
Budapeštské střechy. Maďarsko. Mládež ne.
Baron Prášil. ČSSR. Mládež ano.

Kino OKO

- 1.— 2. Zítřek přinese rozhodnutí. SSSR. Mládež ne.
- 3.— 5. Těžký život dobrodruha. ČSSR. Mládež ano.
- 6.— 9. Poslední kolo. Bulharsko. Mládež od 10 let.
- 10.—12. Souboj na úsvitu. SSSR. Mládež ne.
- 13.—16. Pod pokličkou. Francie. Mládež ne.
- 17.—19. Pokořené řeky. ČSSR. Mládež ano.
- 20.—23. Tři vejce do skla. ČSSR. Mládež ano.
- 24.—26. Buď šťastná, Anno. Bulharsko. Mládež ano.
- 27.—30. Pušky a holubi. SSSR.

Představení pro mládež.

1. Pohádkový zámek. NDR. Česká verze
8. Páv. Norsko. Česká verze.
15. Ztracená stopa. ČSSR.
22. Tajemství zeleného lesa. SSSR. Česká verze.

Kino ČAS každou neděli od 9 do 11.30 hodin nepřetržitě.

Z činnosti dětského oddělení Městské lidové knihovny

V květnovém čísle Kalendáře jsme seznámili naše čtenáře se soutěží o odznak „Vzorný čtenář lidové knihovny“. Neméně zajímavá je však i další činnost dětského oddělení. Hlavním úkolem knihovny je půjčování knih a výchova mladých čtenářů k lásce ke knize a k tomu, aby dovedli využívat naučných knih, jichž vychází stále větší počet ve vkusné úpravě a o těch tématech, která zajímají děti a mladé lidi našeho věku. Naučná kniha hraje stále důležitější roli jak v práci dospělých lidí, tak ve školní práci dětí.

Abychom si udělali představu o tom, jak se zvyšuje zájem o dobrou knihu a o naučnou literaturu, uvedeme si několik čísel, která srovnají rok 1961 a letošek.

Za celý loňský rok bylo v dětském oddělení půjčeno přes 16.000 knih, z toho bylo asi 2.100 naučných, převážně knih o přírodě a dále technických.

V souladu s pětiletým plánem rozvoje kulturní činnosti MěstLK byl na letošní rok stanoven plán: 17.000 výpůjček, z toho 2.600 naučných. A jaká je skutečnost za I. pololetí 1962? Ukazuje se, že plán bude překročen, protože již nyní je vypůjčeno 13.000 svazků, z toho 1.800 naučných. Za tutéž dobu v loňském roce bylo vypůjčeno pouze 6.500 knih, z toho něco přes 700 naučných.

Kde hledat příčiny tak prudkého vzrůstu výpůjček, což znamená zvětšujícího se zájmu o knihy? Jistě, že to není výsledek jen jediné akce. Je zde několik příčin. Tak v neposlední řadě je to právě rozšíření a obliba soutěže o odznak „Vzorný čtenář lidové knihovny“. Ovšem hodně uděly i besídky, které jsou zvláště v zimních měsících pravidelně pořádány a na nichž se čtenáři dovědí o nových knihách, podívají se na diafilmy, poslechnou si gramofonové desky. Ti menší se těší na maňáskové divadlo, které pro ně hrají starší čtenáři. Na besídkách se soutěží, dávají se hádanky. Zájem o tyto besídky je stále větší: v loňském roce byla průměrná účast 7–10 čtenářů, letos je již 15.

Při půjčování v knihovně je každému čtenáři doporučena kniha, která odpovídá jeho zájmům. Pro dětské oddělení jsou kupovány všechny novinky, s nimiž jsou čtenáři seznamováni na výstavce v půjčovně i ve výlohách.

I když v práci dětského oddělení MěstLK je nutno ještě mnoho zlepšit, dosavadní výsledky ukazují, že se daří plnit přední úkol: vychovávat novou generaci k lásce ke všemu krásnému, lásce k umění.

Jh

Odboj města Hranic v době pobělohorské

(Dokončení.)

Po potlačení povstání a dobytí města císařskými 11. července 1627 znovu dolehla na obyvatele těžká vlna nejistoty. Hned první opatření nevěstila nic dobrého. Větší počet měšťanů byl vsazen do vězení. Brzy se objevila v zámku zvláštní knížecí komise a zahájila podrobné vyšetřování. Výsledkem její práce byl obsáhlý protokol, v němž byla především konstatována vina celého města i sedláků z okolí, že proti své vrchnosti se postavili a město pod moc nepřátelskou přivésti napomohli. Propadli všichni těly, životy a statky, ale nakonec rozsudek vy-

zněl takto: „... z obzvláštní milosti následujícím způsobem proti nim předsevzato, postupováno a usuzeno jest: Jest sice to celé měšťanstvo spolu s obcí pardonováno, ale všech a každých privilegií a svobod zbaveno a k tomu pokuty jeden tisíc dukátův v půl šestém týhodni do důchodův Jeho Vysoké Knížecí Milosti položiti a propadnouti má.“

Pokuta dalších 1000 dukátů byla uložena vesnicím hranického panství, Drahotušim pak zvlášť 500 dukátů.

Pak přišli na pořad jednotliví provinilci. Největší vina přisouzena purkmistrovi Adamu Burkešovi, jemuž zvláště vytýkáno, že se nad svým úřadem, závazkem a povinností zapomněl, že Dánům pomáhal penězi, řídil se podle rad bělotínského fojta, zkrátka, že byl hlavním představitelům rebelie. Proto byl odsouzen k trestu smrti.

Stejně k smrti odsouzen bývalý panský kuchař Lukáš Kremž, jemuž vytýkána i účast na první rebelii před čtyřmi lety, a polesný Martin Myška. Trest smrti si vysloužil i druhý purkmistr Jan Poláček, radní Pavel Křenek a měšťan Tomáš Šatánek, těmto třem však dána milost a odsouzení jen k vězení a pokutě. V seznamu následují ještě další provinilci z města i okolí a nakonec došlo i na mladistvé:

„Mají se také dvě pacholat lehkovážných nacházeti, z nichž jeden toho trubače prostřelil a druhý radu dával, kterak by prachem zámek rozbořen býti mohl; posly prozrazovali, poddané zviklali a každého času za rebelanty se prokazovali. Oba dva jsou k meči odsouzeni.“

Dny se již krátily, hlásil se podzim, když jednoho dne znovu vtáhl do města oddíl vojáků. Příštího rána v sobotu 16. října 1627 byly uzavřeny městské brány a obsazeny ozbrojenými hlídkami. Prostranné náměstí se vyprázdnilo, když se tam objevilo vojsko. Vojákům bylo přísně přikázáno bez milosti střílet po zvědavcích, kteří by chtěli přihlížet z cken nebo se střechy. Kolem deváté hodiny dospěl k pranýři průvod s odsouzení. Do podzimního rána zasvítla červená barva sukna na stole, u ně-

hož zasedli knížecí komisaři, jim po boku panský úředník Tobiáš Dukát a lipnický purkmistr Martin Zikmundek s rychtářem. Také mistr popravčí byl povolán z Lipníka, ačkoliv Hranice měly kata vlastního. Přítomnost lipnických představitelů města měla pokořit Hraničany a vyvednout věrnost Lipníka, který se rebelie nezúčastnil. Když bylo vše připraveno, uslyšeli odsouzení rozsudek a pak již nastalo krvavé divadlo, o němž primátor Zikmundek zaznamenal v pamětní knize lipnické:

„Kterážto exekucí stala se v městě Hranicích léta 1627 dne 16. Oktobris, den svatého Havla. Adam Burkeš, purgmistr starý a Lukáš Kremž u pranýře mečem trestáni a potom do truhly vloženi a pohřbeni jsou. Jan Poláček a Pavel Křenek u pranýře klečeti museli a již očekávali, skoro-li budou vzati; milosti dosáhli.“

Po vykonání této exekuce se pochmurný průvod vydal úzkými ulicemi kolem zámecké budovy Horní branou za město. Zde naopak nebylo liduprázdno. Kolem nové šibenice, postavené na místě šibenice, kterou fojt Malík dal připravit pro své odpůrce, stály mlčenlivé zástupy sedláků z okolí, aby byli svědky smrti dalších devíti odsouzených. Na šibenici byli oběšeni čtyři vojáci, kteří uprchli z Helfštýna. Zikmundek zaznamenal i příhodu s lipnickým katem, který prý se obával, že mu nebude za výkon exekuce řádně zapláceno.

„Za městem, kde fojt zloprověsný dal justici ustanoviti, na téměř místě museli Hraniční dřevěnou dáti ihned postaviti, na níž čtyři zavěšeni; a mistr nechtěl dolů sléztí, jestli jemu neučiní od nové justice, co jest za právo, že se také podle těch zavěšených oběsí. Odpověděno skrze posla našeho právního, že jemu bude učiněno a tak dáno jemu 20 zlatých. Potom jiní mečem trestáni dle ortele, sedláci panství hranického museli na větším díle u šibenice státi a na takové strašlivé smrti se dívati.“

Dívali se, kterak mečem trestáni byli bělotínský purkmistr Pavel Jan, nýdecký fojt Váňa a polesný Martin

Myška, který odmítl nabízenou milost. S nimi dokonali i dva chlapci, jejichž jména se nezachovala.

Popravní náměstí připomíná pamětní deska v dlažbě před kostelem.

Město stálo na pokraji hospodářského úpadku: dluhy dostoupily závratné výše, předměstí byla z velké části vypálena nebo pobořena, také ve městě byla čtvrtina domů opuštěna. Proto Ditrichštejn, který hleděl na svá povinnosti především jako na zdroje příjmů, byl nucen starat se o zlepšení hospodářské situace svých měst. A tak v roce 1629 vrátil Hraničanům aspoň částečně městská privilegia.

Závěrem si připomeňme, že Hraničtí svým odbojem proti Habsburkům za války třicetileté se zúčastnili tohoto velkého evropského zápasu na straně pokroku. Spolu s hrdinými Valachy byli také mezi prvními lidovými bojovníky proti útisku v době pobělohabské. LN